Ditt val 2026

Våra valreportrar Anders Ahlberg och Göran Lundberg om hur **din röst i 2026 års val kan forma din vardag** och varför det är viktigt att du också gör den hörd på valdagen 13 september.

Anders Ahlberg

Göran Lundberg

– Kommer skolan att ge mina barn en rättvis start i livet?

Skolan avgör mycket av barns framtid – kunskap, trygghet och vilka val de kan göra senare. Din röst i riksdags- och kommunvalet påverkar skolbesluten.

En av de stora utmaningarna i dag är att skolan inte är jämlik. Resultaten skiljer sig kraftigt mellan landets 290 kommuner. I Danderyd, en Stockholmskommun, gick 96,8 procent av 553 niondeklassare ut våren 2025 med behörighet att läsa vidare. I Perstorp i nordvästra Skåne var motsvarande siffra 64,3 procent av 98 elever.

Flera faktorer påverkar

Varför ser det ut så? Ekonomin spelar stor roll. Danderyd är landets klart rikaste kommun med en medelinkomst på omkring 1 miljon kronor per år, medan Perstorp – en gammal bruksort – ligger på 288 000 kronor.

Att skylla allt på industriförflutet håller dock inte. Kön har också betydelse. Generellt klarar sig flickor bättre än pojkar. Men i Perstorp är det tvärtom: bara 55 procent av flickorna klarade gränsen, medan 71 procent av pojkarna gjorde det.

Bakom siffrorna finns många faktorer. Perstorp, med 7 300 invånare, hade i början av 2026 landets högsta arbetslöshet. Var fjärde barn anses leva i fattigdom.

Många asylsökande har på kort tid också kommit till kommunen. I lågstadiet går runt 360 barn. Tillsammans har de 36 olika modersmål. För nyankomna elever blir språket en tuff tröskel. Samtidigt saknar kommunen de resurser som skulle kunna ge alla dessa barn samma start.

Stora variationer. *Grafiken visar skillnaderna i elevresultat i ämnet matematik i svenska skolor när elevernas bakgrund och hemförhållanden är invägda i analysen. Data är hämtade ur den senaste Pisa-mätningen från 2022. Utfallen – från 423 till 535 – är angivna enligt den standardiserade Pisa-skalan.*

Myt eller inte – hur är det egentligen?

”Svenska skolan har rasat i resultat”

Fakta: Det tapp som Pisa-undersökningen 2022 visade vad gäller 15-åringar har delvis hämtats igen. Och: i andra undersökningar bland något yngre elever har resultaten stärkts.

Skolans stora utmaning är nu klyftorna pojkar–flickor, stad–landsbygd och inrikes födda–utrikes födda.

Mer om den svenska skolan:

Enligt Novus 2025 rankas ”Skola och utbildning” mycket högt bland väljarnas viktigaste frågor.

15 procent av eleverna lämnar grundskolan utan gymnasiebehörighet.

Fler än var tredje elev i Stockholm går i en friskola. Samtidigt saknas friskolor helt i en rad kommuner.

Upp till dig – så kan du själv påverka:

- **Kolla** elevernas resultat i skolorna i din kommun.
- **Prata med** föräldrar, elever eller släktingar om skolan – vad fungerar, vad brister?
- **Ta reda på** vad partierna vill göra med skolval, friskolor och resurser till skolor som har det tuffast.
- **Fundera:** är valfrihet eller likvärdighet viktigast för dig – eller hur vill du väga dem mot varandra?

Svenskfödd flicka från resursstark familj lyckas bäst av alla i skolan

Skolan brottas med flera svåra frågor – en av de största är klyftorna mellan olika grupper av elever. Det märks både i betygen och i internationella mätningar.

Pisa-undersökningarna mäter vart tredje år 15-åringars kunskaper i bland annat Sverige och de andra nordiska länderna. I den senaste mätningen från 2022 testades matematik, läsförståelse och naturvetenskap. Flickor presterade då tydligt bättre än pojkar i läsförståelse och något bättre i naturvetenskap. Resultaten i matematik var i stort sett lika.

Vidare ligger elever med inhemsk bakgrund högre än elever med utländsk bakgrund. Även ekonomi spelar in. Den fjärdedel av eleverna som har mest resursstarka föräldrar når betydligt högre resultat än den fjärdedel som har det sämst ställt – och skillnaderna har vuxit mellan 2018 och 2022 utan att klyftorna i ekonomin har ökat lika mycket under samma tid.

Lugnt eller stökigt gör skillnad. *Klimatet i själva skolan är en faktor som i hög grad påverkar elevernas resultat.*
Illustration: Adobe Stock

Klassrumsklimatet är en annan nyckelfaktor. Ju lugnare det är, desto bättre för lärandet – och här ligger Sverige sämre till än många andra länder. Både Pisa 2022 och senare OECD-analyser visar att svenska elever oftare störs på lektionerna än genomsnittet i andra länder.

Det finns också skillnader mellan skolformer. Elever i friskolor upplever klassrumsklimatet som lugnare än elever i kommunala skolor, något som hänger ihop med både elevsammansättning och hur skolorna organiseras.

Politisk hetta präglar en rad olika skolfrågor

Skolan är en av de mest omstridda politiska frågorna just nu.

Det handlar bland annat om skolvalet, betygsinflation, friskolor jämfört med kommunala skolor, ordning och trygghet och digitala verktyg kontra läroböcker.

Skiljelinjerna går inte bara mellan Tidöpartierna och oppositionen. I en enkät i tidningen Vi lärare svarar SD, V och L att staten bör ta över ansvaret för skolan från kommunerna. Övriga vill stanna vid ökad statlig styrning. C säger nej.

S och V vill ha ett kommunalt veto mot nya friskolor. C, SD, M och Kd säger nej till det medan L och Mp vill ge kommunerna större inflytande i frågan.

Vad vill riksdagspartierna?

QR-koden öppnar hemsidan i din telefon

Vänsterpartiet

Partiledare **Nooshi Dadgostar**

Socialdemokraterna

Partiledare **Magdalena Andersson**

Miljöpartiet

Språkrör **Amanda Lind** **Daniel Helldén**

Centerpartiet

Partiledare **Elisabeth Thand Ringqvist**

Liberalerna

Partiledare **Simona Mohamsson**

Kristdemokraterna

Partiledare **Ebba Busch**

Moderaterna

Partiledare **Ulf Kristersson**

Sverigedemokraterna

Partiledare **Jimmie Åkesson**